

'Vlada se hvali kreditnim rejtingom. A gdje je novac za veće plaće i mirovine?'

Razgovarala ZRINKA VRABEC-MOJZEŠ Fotografije SAŠA ZINAJA/NFOTO

interview

Mladen Novosel

U subotu, 18. travnja, točno u podne, tri sindikalne središnjice - Savez samostalnih sindikata Hrvatske, Nezavisni hrvatski sindikati i Matica hrvatskih sindikata - i Savez umirovljenika Hrvatske na Trgu bana Jelačića u Zagrebu organiziraju veliki prosvjed pod nazivom „Hrvatska zajedno za

veće plaće i mirovine“. Pozivaju sve građane koji zbog malih primanja i visoke inflacije ne mogu podmiriti osnovne životne troškove, da im se pridruže.

O očekivanom odazivu na prosvjed i mogućim reakcijama Vlade i privatnih poslodavaca, za tjednik Nacional govorio je jedan od organizatora

skupa, predsjednik SSSH Mladen Novosel. Prvenstveno je istaknuo kako je važno da se na prosvjed odazove što više građana, kako bi pritisak na one koji odlučuju o sudbini radnika i umirovljenika bio što veći, uz napomenu da povorka kreće u 11 sati ispred zagrebačkog Hrvatskog narodnog kazališta.

PREDSJEDNIK SSH najavljuje za subotu, 18. travnja, veliki prosvjed 'Hrvatska zajedno za veće plaće i mirovine' na glavnom zagrebačkom trgu, s još dvjema sindikalnim središnjicama i umirovljenicima

NACIONAL: Vaše tri sindikalne središnjice pozvale su građane da im se pridruže na prosvjedu za veće plaće i mirovine. Kako je došlo do te suradnje, jer radi se o različitim sindikatima?

Te tri sindikalne središnjice surađivale su i prethodnih godina, u situacijama kada je to bilo potrebno ili je bilo vezano uz neke zakonske promjene. Naprimjer, kada se mijenjao Zakon o radu 2013. ili kada smo 2018. zajednički organizirali prikupljanje potpisa protiv mirovinske reforme. I u jednom i drugom slučaju spriječili smo negativne posljedice predloženih zakona, odnosno, spriječili smo produženje radnog vijeka do 67. godine života. I sada je došlo do takve potrebe s obzirom na osiromašenje građana, a shvatili smo da dosadašnja praksa kolektivnog pregovaranja, kako na razini privatnog tako i javnog sektora, ne daje rezultate. S jedne strane, kroz inflaciju smo imali ogroman pritisak na porast cijena, a s druge strane, prema Vladi su poslani signali od privatnog sektora, osobito preko HUP-a, da ne diže minimalne plaće. Naravno da je Vlada pod njihovim pritiskom popustila te su sindikati jedva uspjeli dogovoriti povećanje plaća od tri posto za ovu godinu, i to ne odjednom, već u tri navrata. A ovo je prvi prosvjed na kojem smo spojili zahtjeve za veće plaće i za veće mirovine.

NACIONAL: Kakav odaziv očekujete s obzirom na to da su hrvatski građani poslovično rezignirani, kao i umirovljenici, jer Vlada uglavnom ne reagira na njihove zahtjeve?

Činjenica jest da su sve vlade, od hrvatske samostalnosti naovamo, ubile građane u pojam i uspjele pasivizirati svaku volju za prosvjedom i borbom. S druge strane, veliki dio radnika, naših članova, otišao je iz Hrvatske birajući liniju manjeg otpora, što je nama veliki problem. Svakako je izazov raditi na jednoj ovakvoj akciji, organiziranju jednog većeg prosvjeda, koji mora biti toliko brojan da se Vlada i poslodavci zabrinu. Mi smo organizaciji pristupili vrlo studiozno, obišli smo četiri velika grada, zaključno sa Zagrebom, i direktno smo, u razgovoru s preko dvije tisuće naših sindikalnih povjerenika, pozivali na prosvjed i prenosili informacije kako bi oni dalje animirali članove da se odazovu. U svakom slučaju, na skupu će biti više tisuća naših članova, radnica i radnika iz cijele Hrvatske, a očekujemo i da će nam se pridružiti građani Zagreba, osobito umirovljenici, kojih ima puno i koji su dovedeni do ruba egzistencije.

NACIONAL: Osim umirovljenika, u najgorem položaju su radnici u privatnom sektoru, koji uglavnom nisu organizirani, nemaju nikakvu zaštitu, a privatni vlasnici ih iskorištavaju kao u doba prvobitne akumulacije kapitala. Očekujete li i njih?

Naravno da očekujemo. Iako moram reći, da smo devedesetih godina, u doba pretvorbe i privatizacije, imali jako puno članova iz privatnog sektora, no kroz ovih 30 godina taj se broj smanjio na 10 do 15 posto, što je, dakako, puno manje od broja članova koji rade u državnom i javnom sektoru. To je stvarno šteta jer danas u

► 'Kako je moguće da Hrvatska, uz sav europski novac dobiven putem programa za oporavak i otpornost, ima toliku inflaciju?' pita se Novosel

privatnom sektoru radi preko 900 tisuća radnika. No isto tako je činjenica da svaki poslodavac - bilo domaći bilo investitor koji dolazi iz

'PRIVATNI SEKTOR koristi sve moguće načine, kako kroz legalna neoporeziva davanja tako i kroz sivu zonu, da nešto isplaćuje radnicima i zadrži što više dobiti. To ide na direktnu štetu sadašnjih umirovljenika'

inozemstva - čini sve što je moguće da se radnici sindikalno ne organiziraju. I to upravo zato da bi ih mogli držati na minimalcu ili tek na nešto malo većem iznosu plaće. Prosječna plaća u privatnom sektoru je 1150 eura neto, što je naprosto tragikomično. Privatni sektor koristi sve moguće načine, kako kroz legalna neoporeziva davanja tako i kroz sivu zonu, nešto isplaćivati radnicima i zadržati što više dobiti. Naravno da to ide na direktnu štetu sadašnjih umirovljenika jer se manje uplaćuje u mirovinski fond, zbog čega je i potencijal za podizanje mirovina manji. Isto tako to dalekosežno šteti i sadašnjim radnicima, koji ubuduće i ne mogu očekivati veću mirovinu od minimalne.

NACIONAL: Zašto mislite da bi ovaj pritisak prisilio privatni sektor na povećanje plaća? Za razliku od većine europskih zemalja gdje se privatni vlasnici itekako boje prosvjeda svojih radnika, u Hrvatskoj tako.

Glavni je cilj ovog prosvjeda probuditi hrvatske radnike, građane, umirovljenike, studente i vratiti im vjeru da se isplati boriti ovdje, a ne odlaziti van. Ovaj prosvjed treba biti vjetar u leđa svakom našem članu sindikata, ali i sindikalnom povjereniku koji pregovara s privatnim sektorom i svojim poslodavcem. Ali to je usmjereno i prema Vladi RH, koja je odgovorna za kreiranje politike plaća u državi. Vlada sebe doživljava isključivo kao poslodavca za 250 tisuća zaposlenih u državnom i javnom sektoru, a za radnike u gospodarstvu i privatnom sektoru baš ih briga. Pa čak i tamo, u sektoru graditeljstva, gdje imamo puno članova i jako dobar kolektivni ugovor i socijalni dijalog, imamo problema s državom odnosno Državnim inspektoratom. Godinama se borimo s njima jer oni ne rade svoj posao, a poslodavci ne poštuju kolektivni ugovor. Pod izlikom da nema kapaciteta i da nisu stručno osposobljeni, Državni inspektorat kontrolira samo minimalnu plaću. Mali pomak napravili smo s Ministarstvom financija i Poreznom upravom, koji su počeli kontrolirati poslodavce, ali to sve ide puževim korakom.

NACIONAL: Premijer se ne prestaje hvaliti desetim paketom mjera pomoći građanima i gospodarstvu, koji iznosi 450 milijuna eura, a dosad je uloženo devet milijardi eura u jačanje otpornosti prema inflaciji. Međutim, u inflaciji smo rekorderi u EU-u s 4,8 posto. Pa kamo je nestao taj novac?

To je najveća tragedija u cijeloj toj priči. Upravo sam to i rekao premijeru Plenkoviću na zadnjoj sjednici Gospodarsko-socijalnog vijeća, kako je potpuno neshvatljivo da je, uz svih ovih deset paketa pomoći kojima je Vlada subvencionirala cijene energenata, struje i plina, dakle, subvencionirala građane, ali je subvencionirala i gospodarstvo, osobito male poduzetnike, Hrvatska ostala najneotpornija na krize i ima najvišu inflaciju u EU-u. Nevjerojatno je da sad, kada smo gotovo u poluratnoj ekonomiji jer, htjeli ne htjeli, sudjelujemo u globalnim previranjima, Vlada kontinuirano sve prepušta tržištu. A premijer se uporno čudi poslodavcima, kojima je omogućio da rade što hoće. I to se ponavljalo kroz svih ovih deset paketa iako smo mi konstantno upozoravali Vladu da ako već daje novac gospodarstvu, mora imati neku vrstu kontrole nad cijenama. U to vrijeme mnogo njih je lovilo u mutnom i stjecalo ogromnu dobit. Nije slučajno da je u proteklih osam godina, uza sve probleme i krize kroz koje smo prolazili, dobit narasla 336 posto.

NACIONAL: Premijer i njegova vlada cijelo vrijeme tvrde da su na visoku inflaciju utjecali svjetska kriza i porast cijene energenata i da se radi o uvezenoj inflaciji. Međutim, ekonomski stručnjaci upozoravaju da se radi o našoj autohtonoj inflaciji. Kako to komentirate?

Ministar Čorić ustvrdio je prošloga tjedna da je tako visoka inflacija hrvatska specifičnost. A ja ću ponoviti ono što govorimo i mi i ekonomski stručnjaci: hrvatska specifičnost jest da

nismo samodostatni. Hrvatska, koja bi uz sve svoje poljoprivredno zemljište koje ima, mogla prehraniti tri države, godinama uvozi previše hrane. Uvozni lobiji sustavno uništavaju Hrvatsku, uz blagoslov vlasti. Njih HDZ štiti, osobito posljednjih deset godina, tijekom kojih imamo istu vladu.

Zanimljivo je kako je procjena ekonomskih stručnjaka na razini cijele eurozone bila da ako dođe do enormnog poremećaja na tržištu energenata i cijena nafte poraste na 200 dolara po barelu, inflacija će biti 4,6 posto. A mi smo i bez toga na 4,8 posto. Italija ima 1,5, a Slovenija 2,3 posto. Kako je moguće da Hrvatska uza sav europski novac dobiven putem Nacionalnog programa za oporavak i otpornost, koji je pretočen u tko zna čije sve džepove, ima toliku inflaciju? Da tragikomedija bude veća - istoga dana kad je objavljen podatak o inflaciji od 4,8 posto, Hrvatska udruga poslodavaca molila je Vladu da slučajno ne diže minimalne plaće.

NACIONAL: Vlada tvrdi da nema novca za povećanje plaća u javnom sektoru ni za povećanje mirovina, a s druge strane se hvali kreditnim rejtingom. Je li to u kontradikciji?

Svojedobno sam rekao premijeru da idemo u pravcu Irske, koja je bogata zemlja siromašnih građana. Prema statističkim pokazateljima s kojima se Vlada neprestano hvali, hrvatska ekonomija odlično stoji, odnosno, mi smo doista bogata zemlja čiji su građani siromašni. Pitanje je zašto Vlada uporno tolerira stalno povećanje cijena? Možda je odgovor u tome da svaki cent povećanja bilo koje cijene, zahvaljujući stopi PDV-a od 25 posto ide ravno u državnu blagajnu. Dakle - inflacija ide na ruku Vladi i njima to odgovara. Iako je cijena nafte koja je bila podignuta, pala nakon postizanja primirja između SAD-a i Irana, mi ćemo sljedeća dva tjedna plaćati benzin po toj višoj cijeni i svi će dizati cijene svojih proizvoda. A kad cijena benzina padne, što vjerujem da će se dogoditi, te cijene će ostati. To ide u prilog Vladi, koja se onda hvali stabilnošću i kreditnim rejtingom. Pa se logično postavlja pitanje - kako to da nema novca za veće plaće i mirovine?

'UVOZNI LOBIJI sustavno uništavaju Hrvatsku, uz blagoslov vlasti. Njih HDZ štiti, osobito posljednjih deset godina tijekom kojih imamo istu vladu. Dakle - inflacija ide na ruku Vladi i njima to odgovara'

NACIONAL: Kakve su hrvatske mirovine i plaće u odnosu na europski prosjek?

Prosječna plaća u EU-u je 3200 eura bruto, odnosno 2200 eura, pri čemu su troškovi za hranu daleko niži, kao i inflacija. Dakle, ako je Hrvatska šesta zemlja po skupoći hrane u EU-u, a 19. zemlja po visini prosječne plaće, koja iznosi 1570 eura, lako je izračunati koliko su hrvatski građani izloženi siromaštvu. Oko 26 posto naše prosječne plaće ide na hranu i normalno je da građani teško žive. Kako bismo parirali rastućim troškovima života, u koje ulaze i stanovanje i komunalne usluge, prosječna neto plaća morala bi biti barem na razini 2200 eura. Isto tako bi minimalna plaća morala biti barem 50 posto od toga - 1100 eura, a sad je na 800 eura. Naravno da bi i prosječna mirovina trebala biti 1100 eura, a ne 700, kojima se hvali Plenković. To je razina plaća i mirovina koja bi u ovom trenutku mogla biti konkurentna cijenama koje je formiralo slobodno tržište u Hrvatskoj. Dakle, ako je sve tržišna kategorija, onda to moraju biti i rad i mirovine.

NACIONAL: Kakva je uloga opozicije, računate li na njihovu podršku? Ili ne želite da se šlepaju za vama na prosvjedu?

Na prosvjed su svi pozvani i svi su dobrodošli. Mi ne pozivamo samo svoje članove, već i umirovljenike, studente, građane. Pa i predstavnike opozicije. Nitko nam neće smetati jer nitko neće dobiti neku posebnu pozornost. No u ovom trenutku svima su draže svjetonazorske teme - i oporbi i vladajućima. A kada su u pitanju socijalne teme, ni oporba ih se nešto ne trsi zagovarati. Bolje se baviti populizmom, nego temama koje su bitne za preživljavanje građana. Time se bave tek sporadično. Da su u ovom trenutku oni na vlasti, teško da bismo postigli nešto više.

NACIONAL: Posljednjih godina nije bilo veliki prosvjednih povorki na Praznik rada, za razliku od ostalih europskih zemalja gdje radnici masovno izlaze na ulice. Zašto je tako i hoćete li nešto organizirati ove godine?

Već ste spomenuli pasivnost hrvatskih građana i radnika kada je riječ o izlasku na prosvjede. Godinama sam na svaki 1. maj pokušavao inicirati prosvjedne povorke i različite aktivnosti, no odaziv je bio sve manji. Zato smo prosvjed i proslavu organizirali u Zagrebu, u Tvornici kulture, što ćemo napraviti i ove godine. I sada smo zaključili da ćemo imati puno veći odaziv članova i građana ako organiziramo prosvjed dva tjedna prije Praznika rada, kada svi idu na izlete i roštiljaju. To je tradicija koja je trajala preko pedeset godina u Hrvatskoj, koja je bila socijalistička zemlja, i teško ju je iskorijeniti. Za razliku od europskih zemalja, gdje je oduvijek vladao kapitalizam i gdje su radnici obilježavali Praznik rada prosvjedima. Tri sindikalne središnjice, koje organiziraju veliki prosvjed 18. travnja, održat će 30. travnja u Tvornici kulture skup pod nazivom „Prvi maj u Tvornici zajedno“. Tada ćemo potpisati Deklaraciju o daljnjim aktivnostima i suradnji i tako obilježiti Praznik rada.

